Kaders voor het proces
‘’Marktplein in co-creatie‘’

1 Kaderstelling

2 Proces

3 De grote Marktplein
onderwerpen
agenderen

4 Marktplein Makers
Ontwerp Bijeenkomsten

5 Tussentijd:
vier scenario’s

6 Menu Marktplein

7 Mijn Marktplein

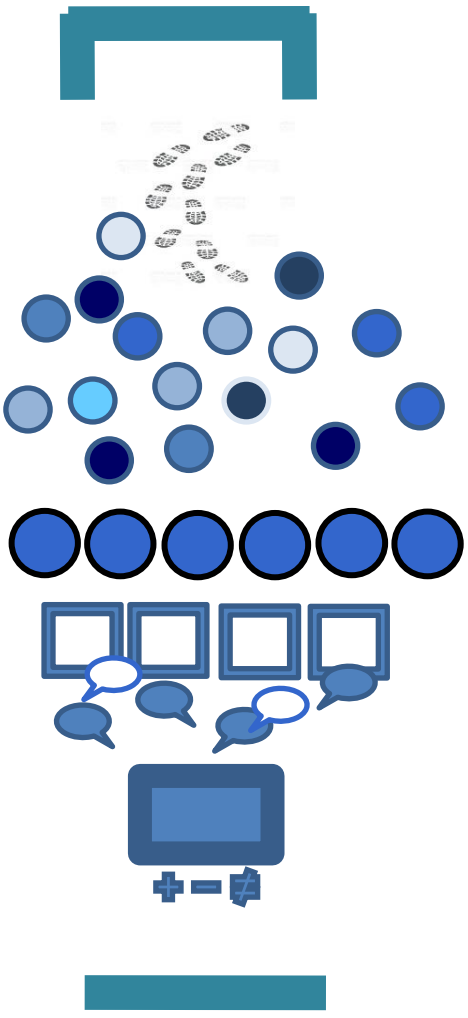

Besluitvorming Raad

8 Evaluatie

1. Inleiding

In 2017 is het Integraal Actieplan voor een vitale Hengelose binnenstad vastgesteld met als doel om vernieuwing en verbetering in gang te zetten en leegstand te verminderen. Onderdeel van het integraal actieplan is de herinrichting van het Marktplein.

Op 20 november 2019 heeft u in de politieke markt aangegeven dat de voorkeur van uw raad uitgaat naar een participatietraject waarbij de samenleving op een vernieuwende wijze wordt betrokken om tot een breed gedragen plan te komen voor het Marktplein waarbij de eindbeslissing bij de raad blijft.
De co-creatie uitgangspunten van Hengelo zoals vastgesteld in de visie op Dienstverlening worden hierbij meegenomen.

De heren Joop Hofman en Marijn Roze van het bureau de Rode Wouw zijn gekozen om als neutrale procesbegeleiders dit proces te ondersteunen.

1.1 Proces

Het procesvoorstel bestaat uit 8 stappen. Waarbij de eerste stap gaat over het vormen van de kaders.

Inmiddels zijn een aantal voorbereidende werkstappen doorlopen. Er zijn gesprekken met de ambtelijke organisatie gevoerd en er is een werkatelier geweest met de Raad. Daarin is er gekomen tot concept kaders die beschreven staan in dit document.

In het voorliggende document geven we in hoofdstuk 2 een overzicht van de kaders die over het proces tot het komen van een ontwerp gaan. In hoofdstuk 3 geven we een overzicht van de inhoudelijke kaders waar het ontwerp van het Marktplein aan dient te voldoen. Tot slot zijn in hoofdstuk 3 nog extra suggesties en ideeën (niet zijnde kaders) van de Raad opgenomen.

1.2 Planning

Na besluitvorming in het college van Burgemeester en Wethouders wordt het kader besproken in de beelvormende politieke markt van 2 juni 2020. Vanwege de maatregelen die zijn getroffen tegen het Coronavirus zal dit digitaal plaatsvinden. Het kaderdocument wordt vervolgens ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad op een nog nader te bepalen datum voor het zomerreces. Daarna kan het participatieproces van start gaan. Dit is als volgt opgebouwd:

1.2.1. Droomfase

In juli/augustus gaat de droomfase van start. Er worden gesprekken gevoerd met verschillende stakeholders om hen te laten meepraten over het proces en de inhoud. Dit doen we samen met mensen uit diverse groepen van de Hengelose samenleving die allen vanuit hun perspectief hun mening geven over de toekomstige functie van het Marktplein. De bedoeling van deze fase is om ideeën op te halen over welke functies de Hengeloërs toekennen aan het Marktplein.

1.2.2. Marktpleinmakers

In september gaat de volgende fase van start in het proces. Er worden meerdere bijeenkomsten georganiseerd waarbij er wordt nagedacht over de invulling van het plein en wat daarbij hoort. Een landschapsarchitect en ambtenaren van de gemeente Hengelo ondersteunen dit om zo van de ideeën 4 scenario's te vormen. Dit zal plaatsvinden met inachtnemening van de veiligheidsregels omtrent corona.

1.2.3. Menu marktplein

In oktober worden de scenario's gepresenteerd aan de stad middels meerdere kanalen en werkvormen. De opmerkingen van de stad worden verwerkt en uit de 4 scenario's wordt er één voorlopig ontwerp gemaakt door een landschapsarchitect.

1.2.4. Besluitvorming Raad

Naar verwachting zal eind oktober/begin november het het participatieproces afgerond worden. Het wordt vervolgens aangeboden ter besluitvorming.

2. Proces kaders

2.1. Rol van de raad tijdens het proces

De raad gaat over de hoofdlijnen. Ze stelt de kaders bij de start van het participatieproces en beslist over het eindvoorstel voor het Marktplein wat voortkomt uit het voorgestelde participatieproces.
De raad stelt financiële kaders, inhoudelijke kaders en proceskaders.
De raad neemt in het lopende proces de volgende rollen aan:

- Informerend: in een 6 wekelijks informeel werkoverleg over de voortgang van het proces.
- Input geven: in de fase van de 4 scenario's (zie procesvoorstel) gaat de raad in een raadswerkatelier ook meepraten om plussen en minnen aan te geven. Om zo input te geven t.a.v. de volgende stappen.
- Controlerend: in geval van falen in het proces kan ze via de wethouder ingrijpen en in overleg het proces bijstellen.
- Heroverwegend: indien blijkt dat een grote meerderheid van inwoners anders denkt dan de vooraf gestelde inhoudelijke kaders, heeft het College een actieve informatieplicht naar de raad. De raad heeft de bijpassende plicht dit te heroverwegen. Of de kaders vasthouden of verruimen.

Raadsleden stellen zich op als ambassadeur van dit co-creatieproces. Ze zijn verbindend en nodigen bewoners en ondernemers uit om er aan mee te doen.
Er is een commitment tussen de raadspartijen dat ze tijdens het co-creatieproces van inwoners en ondernemers zich niet, op een georganiseerde manier, inhoudelijk bemoeien met de gewenste richting voor het Marktplein.
Raadsleden kunnen wel meedoen als betrokken Hengelose burger.

2.2. Kwaliteitseisen aan het proces

2.2.1. Diversiteit

Er dienen zoveel mogelijk verschillende perspectieven in beeld gebracht te worden en er moet een diversiteit aan mensen/doelgroepen deelnemen aan het proces.
Ook de perspectieven van bezoekers/gebruikers van de binnenstad zijn waardevol en moeten meegenomen worden in het proces.

2.2.2. Benadering

Mensen moeten actief benaderd worden om deel te nemen aan het proces. Daarbij moet zoveel mogelijk aansluiting gezocht worden bij de omgeving van de burgers. Er wordt een communicatieplan opgesteld en verschillende kanalen worden ingezet om mensen te bevragen.

2.2.3. Deelname van participanten

Iedereen vertegenwoordigt zichzelf. Iedere gedachte of idee heeft dus dezelfde waarde.
Belangrijk is dat met mensen met verschillende perspectieven dit ook van elkaar weten en met elkaar in gesprek zijn.
Mensen moeten ook op afstand kunnen deelnemen. Mensen moeten onbevangen hun mening kunnen delen.

2.2.4. Transparantie

Vanaf moment één moet duidelijk gemaakt worden aan de stad wat de kaders zijn en planning is. Zodra de kaders door de raad worden vastgesteld wordt er via verschillende kanalen aandacht geschonken aan de start van het proces. Het staat voorop dat de mensen tevreden zijn over het

proces. Er wordt meer waarde gehecht aan de tevredenheid over het proces dan aan het uiteindelijke resultaat. Echter zal tevredenheid over het proces waarschijnlijk wel leiden tot tevredenheid over het fysieke resultaat.

Als het gekozen vertegenwoordigend bestuur besluit de raad uiteindelijk over het ontwerp en niet de deelnemers aan het proces.

3. Inhoudelijke kaders

Het bestaande gemeentelijke beleid is onderdeel van de input. Dat beleid kan worden gebruikt om ideeën te duiden en oplossingen voor te stellen. Het kan dus zijn dat het bestaande beleid door de outcome (het ontwerp Marktplein) aangepast moet worden. Dat is dan ook de reden dat de Raad het laatste woord heeft. Aan sommige bestaande beleidstukken kan niets worden aangepast, omdat het bijvoorbeeld gaat om een "hard'' uitgangspunt dat ook in andere wettelijke kaders is vastgelegd.

Hieronder is per thema aangegeven wat de kaders zijn.

3.1. Gebiedsafbakening

Zowel uit de ambtelijke werkgroep als het werkatelier met de Raad is naar voren gekomen dat er een voorkeur is om het Marktplein te zien in zijn geheel, samen met de omliggende straten en het Brinkplein. Een plein is immers een open plek omringd door gebouwen, daarom kan het niet los worden gezien van de omliggende straten en gebouwen.
In onderstaande afbeelding is het gebied oranje gekleurd.

Het gebied raakt andere projecten in de Binnenstad. Zo raakt het aan de noord kant het project winkelachtje. Hier moet rekening mee gehouden worden in de ontwerpfase. Het moet geen eiland in de stad zijn maar aansluiten bij de look en feel zoals die met de Enschedesestraat is ingezet.

Dit is het gebied waar het co-creatie proces van het Marktplein over gaat.

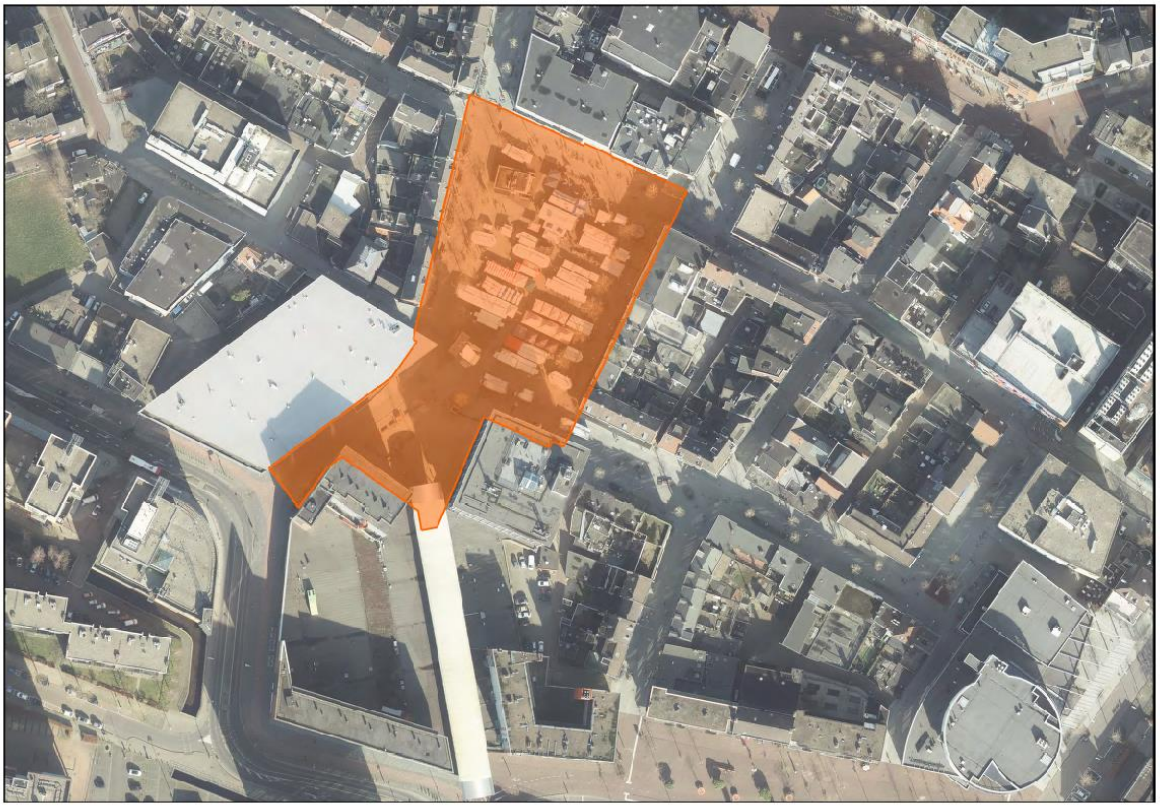

3.2 Beleven

Het plein moet een centraal punt worden in de stad. Het moet gericht zijn op ontmoeting en activiteiten. Een zogenoemd "Doe Plein''.

Ontmoeten en doen staan centraal en dat zorgt voor reuring. Het hoeft echter niet de megatrekker van de stad te zijn, maar complementair aan het horecaplein en evenementenplein rondom het Burgemeester Jansenplein. Het moet passen in het DNA van de stad. Een mix van horeca en winkels rondom het plein is gewenst, maar horeca is in dat opzicht winkelondersteunend en heeft de openingstijden die zich hieraan conformeren.
De kiosk mag een nieuwe invulling krijgen op het plein. Het heeft geen aangewezen erfgoedstatus, dus geen gemeentelijk- of rijksmonument. Het is echter wel onderdeel van de wederopbouwarchitectuur.

Het marktplein moet geen tweede horeca- en/of evenementenplein worden. Echter moet het wel mogelijk blijven om kleinschalige evenementen te houden op het plein.

3.3 Duurzaamheid

Water en groen krijgen een belangrijke plek op het plein. Het plein kan de longen van de binnenstad worden.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (GRP) is vastgesteld door de raad in november 2017. In het GRP is veel aandacht voor de klimaatverandering en de gevolgen hiervan (wateroverlast, hitte en droogte).
Om wateroverlast, hittestress en droogte tegen te gaan c.q. te beperken zijn zogenaamde klimaat adaptieve maatregelen noodzakelijk.
De herinrichting van het Marktplein biedt kansen om klimaat adaptieve maatregelen te realiseren. Hierbij moet gedacht worden aan het afkoppelen van het verhard oppervlak, het realiseren van waterberging, de watertoevoer voor de bomen in tijden van droogte en het reguleren van de grondwaterstanden d.m.v. drainage.
Daarnaast kan het realiseren van een plek voor open water een bijdrage leveren aan het verminderen van hittestress.

3.4 Functies

Het moet een plein blijven. Bebouwing behoort tot de mogelijkheden, maar het plein mag niet helemaal vol gebouwd worden.

3.5 Erfgoed

Het Marktplein heeft geen aangewezen erfgoedstatus, maar is wel omringd door gemeentelijke monumenten en waardevolle panden. Daarnaast is het plein in de wederopbouwtijd gevormd. De binnenstad als geheel is door de Rijksdienst aangewezen als aandachtsgebied voor wederopbouw. Het respecteren hiervan is een uitgangspunt voor het ontwerp.

3.6 Warenmarkt

Het Marktplein is sinds jaar en dag de locatie voor de warenmarkt op woensdag en zaterdag. Uitganspunt is dat de warenmarkt in de binnenstad dient te blijven maar niet per se louter op het Marktplein. Het mag uiteraard wel.

3.7 Civieltechniek

Onder het afgebakend gebied bevinden zich veel kabels en leidingen. Deze kunnen in principe verlegd worden mits dit past binnen het financieel kader. Deze kabels en leidingen zijn in eigendom bij derden en niet bij de gemeente. Voor het verleggen is afstemming met deze partijen noodzakelijk.

Onder het huidige Brinkplein bevindt zich een parkeergarage. Hier moet rekening mee gehouden worden in het ontwerp.

Het gebied valt tevens binnen verdacht gebied voor niet gesprongen explosieven. Voordat graafwerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zal nader onderzoek uitgevoerd moeten worden.

3.7 Financieel

Het te vormen ontwerp voor het Marktplein moet voldoen aan de financiële kaders. Door de gekozen gebiedsafbakening is het totale gereserveerde investeringsbedrag vanuit het Integraal Actieplan Binnenstad €4,4 miljoen.

Dit gaat om het **initiële investeringsbedrag** waarbij rekening is gehouden met een afschrijvingstermijn van **20 jaar**. Afhankelijk van wat er uit het participatieproces komt zal dit eventueel naar beneden bijgesteld moeten worden. Indien er bijvoorbeeld gekozen wordt voor materiële vaste activa met een afschrijvingstermijn van minder dan 20 jaar zal het investeringsbedrag naar beneden bijgesteld moeten worden, omdat dan de jaarlijkse kapitaallasten hoger zijn. Eventuele exploitatielasten zijn niet begroot.

4. Suggesties van de Raad

Tijdens het werkatelier met de Raad zijn er verschillende ideeën en suggesties gegeven over de invulling van het Marktplein. In dit hoofdstuk krijgen deze een plek. Dit zijn geen harde kaders, maar verdienen wel een plek in dit document.

Vanuit de programmalijn Bereikbare Binnenstad is voorgesteld om een bewaakte en overdekte fietsenstalling onderdeel te laten maken van het ontwerp voor het Marktplein.

Een bouwwerk op het plein is bespreekbaar. Ook als daarvoor bestemmingswijziging noodzakelijk is. Echter is de huidige bestemming wel een uitgangspunt voor het proces.

De warenmarkt mag op het plein blijven, maar dit is geen keihard uitgangspunt.

De Brinktoren moet in het geheel betrokken worden in het plan en een functie gegeven worden.

Het plein mag niet meer gebruikt worden als taxi standplaats. Deze moeten elders een plek krijgen.

Toiletten moeten of weg of sterk worden verbeterd.

Er moet meer groen met duidelijke accenten. Het is niet de bedoeling dat er alleen meer groen komt. Het toevoegen van groen is onderdeel van het geheel.

Er moeten verschillende activiteiten zijn voor jong en oud. Er moet speciale aandacht zijn voor activiteiten en objecten voor kinderen.